

Tartu Ülikooli pedagoogilise praktika üldjuhend

KINNITANUD

TÜ Pedagogicumi nõukogu 23. mai 2016

1. Sissejuhatus

Pedagoogiline praktika (edaspidi praktika) on kohustuslik õppetöö osa kõigi õpetajate koolituses. Käesolev juhend sisaldab juhiseid, mis on kõigi Tartu ülikooli õpetajakoolituse ja kasvatusteaduste õppekavagrupi õppekavadel ühised ja on aluseks valdkondade üleste praktikate ning erinevate instituutide ja kolledžite pedagoogiliste praktikate juhendite väljatöötamisel.

2. Üldsätted

- 2.1. Praktika on tugiisiku toel ja/või juhendaja juhendamisel töökeskkonnas (praktikaasutuses) ning ülikooli juhendaja juhendamisel ülikooli õppelaboris praktilise tegevusena läbiviidav õpetajakoolituse osa, mille eesmärgiks on õpetaja kutseoskuste arendamine tuginedes õpetajakoolituse õpingutes omandatud teadmiste ja oskustele ning õpetaja kutsestandardile. Tugiisiku all mõeldakse Tartu Ülikooli õpetajakoolituse üliõpilaste pidevat pedagoogilist praktikat toetavat mentorõpetajat.
- 2.2. Praktika toimub praktikaasutuses (koolis, lasteaias, kutsekoolis, huvikoolis vms), millega ülikool on sõlminud raamlepingu või ühekordse kokkuleppe praktika läbiviimiseks.
- 2.3. Praktika viiakse läbi pedagoogilise praktika üldjuhendi ja selle põhjal koostatud instituutide ja kolledžite juhendite alusel.
- 2.4. Praktika õpetaja kutseõpingute praktikamoodulis koosneb neljast praktikaainest: pidev pedagoogiline praktika, pedagoogiline praktikum, pidev praktika ja põhipraktika. Neist pedagoogiline praktikum toimub ülikooli õppelaborites, pidev pedagoogiline praktika, pidev praktika ja põhipraktika praktikaasutuses.
 - 2.4.1. Pidev pedagoogiline praktika toimub paralleelselt alusmooduli õppeainete, pideva praktika ja põhipraktikaga.
 - 2.4.2 Pidev praktika on seotud valdkonna- ja ainedidaktikaga.
 - 2.4.3 Pedagoogilise praktikumi esimene osa on seotud alusmooduliga, teine osa valdkonna- ja ainedidaktikaga.
 - 2.4.4 Põhipraktikal kujuneb tervik õpingute jooksul saadud teadmistest ja oskustest.
- 2.5. Pidev pedagoogiline praktika kestab neli semestrit, välja arvatud eripedagoogika õppekaval, kus pidev pedagoogiline praktika kestab kaks semestrit, pedagoogiline praktikum kaks semestrit. Pidev praktika ja põhipraktika võivad olenevalt eriala spetsiifikast jaguneda kas ühe või mitme semestri vahel.
- 2.6. Pidevat pedagoogilist praktikat ja pedagoogilise praktikumi esimest osa koordineerib haridusteaduste instituut, pedagoogilise praktikumi teist osa, pidevat praktikat ja põhipraktikat valdkonna vastav instituut või kolledž.

3. Pedagoogilise praktika üldeesmärgid ja õpiväljundid

3.1. Pidev pedagoogiline praktika

3.1.1. Õppeaine üldeesmärkide saavutamine on kavandatud koos alusmooduli õppeainetega „Õppe kavandamine“, „Õpetamine ja refleksioon“, „Õpetaja identiteet ja juhtimine“ ja „Suhtlemine ja tagasiside haridusorganisatsioonis“ ning pedagoogilise praktikumi, pideva praktika ja põhipraktikaga.

3.1.2. Pideva pedagoogilise praktika eesmärgid on:

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, luues võimalused teoreetiliste õpingute järjepidevaks seostamiseks praktilise õpetajatööga õppeasutuses;
- kujundada oskused ja harjumus reflekteerida tegevõpetajate ja õppijate/laste tegevust, et tagada iseenda areng õpetajana;
- toetada enese määratlemist kooli kollektiivi liikmena, kes teeb vastavalt õppeasutuse tüübile koostööd õppijate/laste, erinevate õpetajate, juhtkonna, tugispetsialistide ja/või lapsevanematega;
- pakkuda üliõpilasele mitmekülgset ettevalmistust õpetajatööks, võimaldades teostada praktikaülesandeid erinevatel õppeasutuse astmetel, erinevates õppeasutuse tüüpides ning erinevate hariduslike erivajadustega õppijatega.
- arendada klassi- ja/või rühmajuhtimisega seotud kutseoskuseid, tuginedes õpetajakoolituse õpingutes omandatud teadmistele ja oskustele.

3.1.3. Pideva pedagoogilise praktika õpiväljundid on:

- oskab analüüsida enda pädevusi, oskusi ja vajadusi ning vastavalt sellele kavandada edasisi tegevusi;
- omandab vastavalt õppeasutuse tüübile esmased oskused koostööks kolleegide, õpilaste ja/või lapsevanematega, arvestades erinevate sihtgruppide kommunikatiivsete vajadustega;
- identifitseerib end õpetaja rollis ja mõistab sellest tulenevaid vastutusi ja kohustusi erinevates olukordades;
- märkab hariduslike erivajadusi ning oskab otsida koostööd ja esmalahendusi hariduslike erivajaduste rahuldamiseks;
- oskab analüüsida, mil määral õppekeskkond on turvaline, kõigi õppijate kaasamist toetav ja võimaldab õppijatel tunda eduelamust;
- teab ja mõistab motivatsiooniteooriate põhiseisukohti õppeprotsessi organiseerimise ja õppedistsipliini kindlustamisel;
- väärtustab õppimise toetamist kui hindamise olulist funktsiooni;
- omandab arusaama klassi- või rühma juhatamisest kui grupi juhtimisest.

3.2. Pedagoogiline praktikum

3.2.1. Õppeaine eesmärgi saavutamine on kavandatud koos alusmooduli õppeainete, valdkonna- ja ainedidaktikamooduli õppeainete ning pideva pedagoogilise praktikaga.

3.2.2. Õppeaine üldeesmärgiks on toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, luues võimalused erinevates alusmooduli ning valdkonna- ja ainedidaktika mooduli ainetes omandatava praktiliseks harjutamiseks ülikoolis enne vastava praktika alustamist õppeasutuse keskkonnas.

3.2.3. Pedagoogilise praktikumi õpiväljundid on:

- oskab videote põhjal analüüsida, mil määral õppekeskkond on turvaline, kõigi õppijate kaasamist toetav ja võimaldab õppijatel tunda eduelamust;
- teab, kuidas rakendada motivatsiooniteooriate põhiseisukohti õppeprotsessi organiseerimise ja õppedistsipliini kindlustamisel;
- märkab videoanalüüsile tuginedes hariduslike erivajadustega õpilasi ja teab, kuidas nende õppimist toetada;
- oskab erinevate sihtgruppidega suhtlemisel kasutada vastavaid suhtlemise häid tavasid järgivaid suhtlemisviise;
- integreerib tulemuslikult erinevates valdkonna- ja ainedidaktika ainetes omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid praktilises õpisisuatsioonis ülikooli õppelaboris.

3.3. Pidev praktika

3.3.1. Õppeainel on kaks üldeesmärki, mis saavutatakse koos valdkonna- ja ainedidaktika õppeainete ning pedagoogilise praktikumi ja pideva pedagoogilise praktikaga.

3.3.2. Pideva praktika eesmärgid on:

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, võimaldades ülikoolis toimuvate aineõpingute ning valdkonna- ja ainedidaktika õpingute pidevat seostamist õpetaja tegevusega õppeasutuses;
- anda üliõpilasele võimalused täita praktikaülesandeid erinevatel õppeasutuse astmetel, erinevates õppeasutustes ning erinevate hariduslike erivajadustega õppijatega.

3.3.3. Pidev praktika õpiväljundid on:

- märkab aine- või valdkonnaalaseid hariduslikke erivajadusi ning oskab otsida võimalusi nende lahendamiseks;
- oskab ette valmistada, läbi viia ja analüüsida ainetundi või õppekasvatustegevust, arvestades õppijate eripära, eelteadmisi, vajadusi ning huve;
- oskab analüüsida oma kogemustele tuginedes enda aine- või valdkonnaalaseid pädevusi, oskusi ja vajadusi ning vastavalt sellele kavandada edasisi tegevusi enese professionaalseks arendamiseks.

3.4. Põhipraktika

3.4.1. Õppeainel on kolm üldeesmärki, mis saavutatakse tuginedes läbitud ülikooliõpingutele ja koos pideva pedagoogilise praktikaga.

3.4.2. Põhipraktika eesmärgid on

- toetada üliõpilase kujunemist õpetajaks, luues võimalused eelnevalt läbitud õpingute terviklikuks seostamiseks praktilise õpetamistegevusega õppeasutuses;
- luua võimalused õppe- ja kasvatustöö kui terviku tundmaõppimiseks ja läbiviimiseks kompaktse õppeperioodi vältel;
- võimaldada ainedidaktiliste põhimõtete rakendamist.

3.4.3. Põhipraktika õpiväljundid on:

- oskab kavandada, ette valmistada, läbi viia, analüüsida ja hinnata oma õppe- ja kasvatustöö alaseid tegevusi;
- oskab õpet kavandades ja läbi viies ning õppijaid toetades arvestada nende eripära, eelteadmiste, vajaduste (sh erivajaduste) ning huvidega;
- kavandab õpet süsteemselt, tõenduspõhiselt ja loovalt, lähtudes riiklikest alusdokumentidest, õppeasutuse, haridusastme ja/või õppeaine eripärast ning õppijate vajadustest ja huvidest;
- integreerib tulemuslikult ülikooliõpingutes omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

4. Praktika tasustamine

4.1. Ühe üliõpilase praktika juhendamist ja koordineerimist väljaspool ülikooli tasustatakse alljärgnevalt (arvestusega, et 1 tund=45 minutit ning sellest erineva tunni pikkuse korral tehakse vastavad ümberarvutused):

- 4.1.1. Pideva pedagoogilise praktika raames tasustatakse üliõpilase kohta 35 tundi tööd. Sellest 25 tundi tasustatakse tugiisikut ja/või juhendajat ja 10 tundi koolipoolset klassijuhataja praktika juhendajat. Pideva pedagoogilise praktika raames tasustatakse koolipoolset koordinaatorit 3 tundi tugiisiku kohta, millest 2 tundi esimesel semestril, 1 tund teisel.
- 4.1.2. Pideva praktika raames tasustatakse koolipoolset juhendajat üliõpilase või üliõpilaste rühma kohta 15 tundi, koolipoolset koordinaatorit üliõpilase või rühma kohta 2 tundi.
- 4.1.3. Põhipraktika raames tasustatakse koolipoolset(id) juhendajat(id) üliõpilase kohta kokku 40 tundi. Kui üliõpilase kogu põhipraktika toimub ühes koolis, siis koolipoolset koordinaatorit tasustatakse üliõpilase kohta 4 tundi. Kui üliõpilane sooritab oma põhipraktika erinevates koolides, siis tasustatakse koordinaatorit proportsionaalset väiksemas mahus sõltuvalt juhendatud tundide arvust. (nt. kui üliõpilast juhendatakse koolis 20 tundi, siis tasustatakse koordinaatorile 2 tundi).

Tabel 1. Praktika mahud ja tasustamine.

Praktika liik	Maht EAP	Tasustatud koolipoolse juhendaja üliõpilase/rühma kohta tunnid	Tasustatud koolipoolse tugiisiku tunnid	Tasustatud koolipoolse koordinaatori üliõpilase/rühma kohta tunnid
Pidev pedagoogiline praktika	6	10*	Ühe üliõpilase puhul 25t (7+6+6+6)	3 (semestrite kaupa 2+1)
			Kahe üliõpilase puhul 37,5 (25x1,5)	
			Kolme ja enama üliõpilase puhul 43,75 (25x1,75)	
Pidev praktika	3	15	0	2
Põhipraktika	11	40**	0	4
Kokku	20	65	25-43,75	9
			Kokku 99-117,75 tundi tasustatud tööd	

* Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekavade praktikas ei sisaldu

** Kutseõpetaja põhipraktikal 37 tundi

4.2. Õpetajakoolituse ja kasvatusteaduste õppekavagrupi õppekavade muudes praktikaainetes toimub tasustamine valdkonna vastavas instituudis/kolledžis väljatöötatud põhimõtetele.

5. Pedagogicumi tegevused praktika läbiviimisel

- 5.1. Koostab koostöös osapooltega praktika üldjuhendi, töötab välja raamlepingu ja praktika töövoogu.
- 5.2. Sõlmib praktikaasutustega raamlepingud pedagoogilise praktika korraldamiseks.
- 5.3. Kogub vastavalt vajadusele praktikaasutustest pedagoogilise praktikaga seonduvaid andmeid ja edastab need valdkondade vastavatesse instituutidesse, kolledžitesse ja praktikaasutustesse.
- 5.4. Korraldab praktikaga seonduvaid koolitusi, töökoosolekuid, seminare ja infotunde ning vahendab praktikaga seonduvaid materjale.
- 5.5. Koordineerib praktika arendamist koostöös valdkondade vastavate instituutide ja kolledžitega.

6. Instituudi/kolledži tegevused praktika läbiviimisel

- 6.1. Lähtub praktika läbiviimisel pedagoogilise praktika üldjuhendist ja raamlepingust.

- 6.2. Täpsustab pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika toimumise algus- ja lõpukuupäevad.
- 6.3. Aitab koordineerida pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika läbiviimist koostöös pedagoogilise praktika üldkoordinaatoriga.
- 6.4. Koostab ja arendab instituudi/kolledži vastava õppekavade pideva praktika ja põhipraktika juhendeid.
- 6.5. Sõlmib praktikaasutuste koordinaatorite ja juhendajatega nõuetekohased käsunduslepingud.
- 6.6. Vajadusel teeb ettepanekuid praktika sisu arendamiseks ja tulemuslikumaks korraldamiseks.

7. Praktika osapoolte ülesanded

- 7.1. Pedagoogilisel praktikal osalev üliõpilane:
 - järgib õpetaja kutse-eetika põhimõtteid;
 - täidab praktikaasutuse kodukorda ja praktikaasutuse juhtkonna (nt direktor, õppejuht, arendusjuht) korraldusi;
 - teavitab viivitamatult tugiisikut, praktikaasutuse koordinaatorit või praktikaasutuse juhendajat ja ülikoolipoolset juhendajat, kui ta haigestub, puudub praktikalt mõnel muul põhjusel või katkestab praktika;
 - täidab pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika juhendites esitatud nõudeid.
- 7.2. Pedagoogilise praktika üldkoordinaator:
 - koordineerib vajadusel praktikate raames koostööd instituutide/kolledžite ja praktikaasutuste vahel;
 - koondab praktikaga seonduvat informatsiooni tagamaks parimat võimalikku praktika korraldust kõigi valdkondade vastavates instituutides/kolledžites;
 - aitab lahendada üldisi praktikaga tekkivaid probleeme;
 - koordineerib praktikate arendustegevust ülikoolis koostöös valdkondade ja ülikooliväliste partneritega.
- 7.3. Instituudi/kolledži praktikakoordinaator:
 - aitab koostöös pideva pedagoogilise praktika vastutava õppejõuga leida instituudi/kolledži õppekaval õppivatele üliõpilastele sobiva tugiisiku ja/või juhendaja;
 - täpsustab enne praktika algust praktikale minevate üliõpilaste andmed, edastab vajaliku info praktikaasutuse koordinaatorile;
 - sõlmib praktikaasutuse koordinaatorite ja juhendajatega nõuetekohased käsunduslepingud;
 - vajadusel esitab pedagoogilise praktika üldkoordinaatorile vajalikud praktikaga seonduvad andmed;
 - väljastab õpetajatele tõendid üliõpilaste juhendamise kohta.
- 7.4. Ülikoolipoolne praktikajuhendaja:
 - osaleb struktuuriüksuse või õppekava pideva praktika ja põhipraktika juhendi koostamisel, arvestades sealjuures pedagoogilise praktika üldjuhendis sisalduvat;

struktuuriüksuse või õppekava pideva praktika ja põhipraktika juhendis on fikseeritud praktikaülesannete maht, sisu ja hindamiskriteeriumid;

- aitab koostöös praktikaasutuse koordinaatoriga leida üliõpilasele praktikajuhendis sätestatud nõuetekohase juhendaja pideva praktika ja põhipraktika jaoks;
- täpsustab pideva praktika ja põhipraktika toimumise algus- ja lõpukuupäevad;
- tagab praktikandi teadlikkuse praktikajuhendis sätestatust;
- korraldab praktikaalase info jagamist praktikaasutuse koordinaatoritele, tugiisikutele ja juhendavatele õpetajatele;
- tagab praktika ava- ja lõpuseminari toimumise
- aitab lahendada praktika käigus tekkinud probleeme;
- osaleb koostöös praktikaasutuse poolse koordinaatoriga ja juhendava õpetajaga üliõpilase individuaalse tegevuskava koostamisel pideva praktika ja põhipraktika raames
- vaatab, analüüsib ja tagasisidestab üliõpilase antud tunde vastavalt pideva pedagoogilise praktika, pideva praktika ja põhipraktika juhendites määratud mahus;
- hindab praktika sooritamist vastava praktika hindamiskriteeriumite alusel (sätestatud vastava praktika ainekavas ja juhendis) ning annab üliõpilasele praktika kohta vajaliku tagasiside.

7.5. Tugiisik:

- osaleb ülikooli poolt korraldatud pideva pedagoogilise praktika korraldust ja sisu tutvustavatel avaseminaridel
- toetab üliõpilast teooria ja praktika sidumisel mentorarutelude kaudu
- osaleb koos praktikaasutuse koordinaatoriga koolisiseste kokkulepete sõlmimisel teiste õpetajatega ja kooli töötajatega võimaldamaks praktika ülesannete täitmist praktikaasutuses;
- teavitab praktikaasutuse koordinaatorit või pideva pedagoogilise praktika vastutavat õppejõudu kui üliõpilane katkestab praktika või jätab ette teatamata praktikale ilmumata;
- teavitab pideva pedagoogilise praktika vastutavat õppejõudu muudest praktikaga seotud probleemidest.

7.6. Juhendav õpetaja:

- lähtub praktika juhendamisel pideva praktika ja põhipraktika juhendist;
- tutvustab üliõpilasele ainekava/õppekava, oma töö- või tegevuskava ja õppeasutuses kasutatavaid õppematerjale ning koostab koos üliõpilasega tema tegevuskava;
- abistab üliõpilast õpilastega suhtlemisel ja õpitegevuse juhtimisel;
- juhendab üliõpilast tunnikavade koostamisel;
- viibib üliõpilase tundides/tegevustes ja analüüsib neid koos temaga;
- annab hinnangu üliõpilase pedagoogilisele praktikale ja fikseerib selle üliõpilase praktikaaruandes, lähtudes sealjuures vastava praktikaaine hindamiskriteeriumitest; – viibib üliõpilase korraldatud õpilastega läbiviidavatel üritustel.

7.7. Koolipoolne koordinaator:

- kindlustab pedagoogilise praktika raamlepingus, praktika üldjuhendis, pideva pedagoogilise praktika juhendist ning teistes praktikaainetes koostatud praktika juhendites esitatud nõuetele vastava praktika läbiviimise;
- määrab kooskõlastatult instituudi/kolledži koordinaatoriga praktikaasutuse üliõpilaste juhendajad ning võimaldab õpetajatel täita praktikajuhendis ettenähtud ülesandeid;
- tagab üliõpilastele ja nende ülikoolipoolsetele praktikajuhendajatele võimaluse külastada tunde/tegevusi;
- leiab vajadusel õpetajatele asendajad praktika läbiviimise ajal (nt õpetaja haigestumine jms);
- võimaldab õpetajatel osaleda ülikooli poolt korraldatavatel praktikaalastel koolitustel, seminaridel ja infotundidel;
- teatab viivitamatult praktikaga seonduvatest probleemidest ülikoolipoolsetele praktikajuhendajatele.